

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet FRAMTIDENS KRIMINALVÅRD (SOU 2005:54)

Sveriges Kristna Råd har beretts tillfälle till att yttra sig över betänkandet FRAMTIDENS KRIMINALVÅRD (SOU 2005:54).

Sammanfattande slutsatser

- Att ta itu med den strukturella diskriminering som finns inom kriminalvården och rättsväsendet.
- Hitta en konsekvent människosyn.
- Hitta alternativ som kompletterar förmånssystemet så det inte motverkar att intagna kommer ”bättre ut”.
- Rättelse av punkt 6.2.9.
- Ytterligare bearbetning av punkt 15.2.3 i betänkandet.

Inledning

Kyrkorna har ett långsiktigt engagemang inom Kriminalvården. Det går ytterst tillbaka till Jesu berömmade ord till sådana som på ett uppoffrande och etiskt värdigt sätt levt och avslutat sina liv på jorden: ”jag var i fängelse och ni besökte mig”. Att ställa upp för de fängslade och bidra till att förbättra fångarnas liv har varit en mål för den andliga vården inom Kriminalvården.

Vården av de fängslade är central i kyrklig diakoni och genom Sveriges Kristna Råd organiseras en omfattande själavård på fängelser och häkten i landet. I detta arbete samverkar de 28 kyrkorna inom Sveriges Kristna Råd även med företrädare för andra religioner.

Strukturell diskriminering

Kriminalvården bör se upp med den strukturella diskriminering som finns.

Den berör t ex frågan om kost/mat. Det är självklart att få vara vegetarian inom kriminalvården, men inte alls lika självklart att få äta halalslaktat kött, här får den intagne själv ofta köpa halalkött. Detta trots att andelen intagna som vill ha halalslaktat är större än andelen vegetarianer.

Romer är t ex en grupp som också utsätts för strukturell diskriminering. Alla romer kommer inte från samma land och har därmed inte samma levnadssätt. Detta gäller också muslimer som ofta kommer från olika länder. Dessa grupper måste behandlas efter sitt levnadssätt, precis som vi "svenskar" behandlas efter vårt.

En bättre definition av den verksamhet som sker på fritiden är nödvändig. Att utöva sin religion är inte en fritidssysselsättning, utan för många en del av det viktigaste i livet. Därför blir man kränkt om detta ses som en fritidssysselsättning. Här ligger också en strukturell diskriminering.

Grundlagsskyddet måste gälla oberoende av vilken kultur man har. Annars blir frågeställningen: är man bara skyddad om man har ett "svenskt" kulturmönster?

Människosyn

En konsekvent människosyn måste finnas.

Det kan få försvårande omständigheter för arbetet inom Kriminalvården om det finns olika människosyner. Det skapar konflikter mellan olika medarbetargrupper och individer som arbetar i Kriminalvården.

Det blir också svårt genom hela rättssystemet om man inte vet vilken människosyn som styr. Begrepp som är viktiga att diskutera i det här sammanhanget är hämnd – korrigering – att sona – rättvisa, som alla rymmer olika människosyner.

Förmånssystemet

Det är av vikt att inte förmånssystemet blir ett hinder för de intagna som inte fungerar i förmånssystemet. Förmånssystemet får inte göra att de kommer "sämre" ut.

Många som finns i Kriminalvården upplever redan nu att de har "straffats" ut ur det vanliga samhällssystemet och då är det viktigt att de inte känner att de straffas ut också här. Bland dem som straffats ut finns den stora gruppen av återfallsförbrytare. Om de känner sig utstraffade kan det få mycket negativa effekter för vårt samhälle. Grunden är att alla ska komma bättre ut. Här

krävs mycket stora insatser, så att negativa strukturer i vårt samhälle inte förstärks inom Kriminalvården.

Inte heller får den positiva effekten för de skötsamma förtas. Då försvinner hela meningen med förmånssystemet.

6.2.9 Samarbete med frivilligorganisationer

Under punkten, 6.2.9 bör det i andra stycket, fjärde meningen, under inledningen, stå:
Verksamheten samordnas av Sveriges Kristna Råd (SKR) och Sveriges Muslimska Råd (SMR) och ...

15.2.3 Religionsutövning

Ett förtydligande och en bearbetning av förhållandet mellan regeringsformens grundläggande fri- och rättigheter, FN-stadgan, artikel 55 och 56, och ordning och säkerhet inom kriminalvården behövs.

I regeringsformens grundläggande fri- och rättigheter, Rf, kap 2, § 1, 6:e stycket, heter det:
"Varje medborgare är gentemot det allmänna tillförsäkrad religionsfrihet; frihet att ensam och tillsammans med andra utöva sin religion."

Att dra slutsatsen att det bara är enskild religionsutövning som behövs för att utöva sin religion är en feltolkning av rättigheten. Betonandet av enskildheten i betänkandet är märkligt eftersom det inte står så i regeringsformen. Det står *"frihet att ensam och tillsammans med andra utöva sin religion"*. För troende inom alla religioner är det minst lika viktigt, och ibland viktigare, att få utöva sin religion tillsammans med andra som att utöva den enskilt. Här finns en strukturell diskriminering utifrån vårt sätt att i Sverige utöva vår religion, vi måste förstå att det finns andra sätt att utöva sin religion än vår. Det här måste det tas hänsyn till i betänkandet.

Avslutning

Detta yttrande har beretts av Lars-Gunnar Skogar, konsulent för den andliga vården i kriminalvården.

Sven-Bernhard Fast
Generalsekreterare, Sveriges Kristna Råd